

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

ΓΗ_Β_ΦΙΛ_0_14690

207ο

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

1α. Να επιλέξετε και να γράψετε την ορθή απάντηση για καθεμιά από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

(μονάδες 15)

I. Η πρακτική φιλοσοφία έχει ως αντικείμενο:

- α. τη βαθύτερη υφή της πραγματικότητας
- β. τη γνώση και τη δυνατότητα απόκτησής της
- γ. τις αρχές που πρέπει να ρυθμίζουν τις πράξεις μας και μας καθοδηγούν στην οργάνωση της ζωής μας
- δ. τους κανόνες της ορθής σκέψης

Απάντηση: γ. τις αρχές που πρέπει να ρυθμίζουν τις πράξεις μας και μας καθοδηγούν στην οργάνωση της ζωής μας

II. Σύμφωνα με τη θεωρία του «κοινωνικού συμβολαίου»:

- α. η κεντρική αρχή καλείται να επιβάλλει την τάξη ανεξάρτητα από τη βούληση του λαού
- β. υποτίθεται ότι στην αρχή της πολιτικής συμβίωσης έγινε ένα συμβόλαιο μεταξύ των μελών της πολιτικής κοινότητας
- γ. κυρίαρχη είναι η βούληση του μονάρχη που εκφράζεται μέσα από τη συμφωνία για τη μορφή διακυβέρνησης
- δ. αρχή της πολιτικής πράξης είναι η ικανοποίηση εγωιστικών συμφερόντων σε βάρος των άλλων μελών της πολιτικής κοινωνίας

Απάντηση: β. υποτίθεται ότι στην αρχή της πολιτικής συμβίωσης έγινε ένα συμβόλαιο μεταξύ των μελών της πολιτικής κοινότητας

III. Η έννοια της «αυτοαναφορικότητας» στην τέχνη:

- α. διαμορφώθηκε σε αισθητικό ιδεώδες στην κλασική εποχή.
- β. σχετίζεται με τον ρομαντισμό και την απόδοση του πάθους.
- γ. είναι γνώρισμα της μοντέρνας τέχνης.
- δ. αναφέρεται στην αρμονία των αναπαριστώμενων στοιχείων.

Απάντηση: γ. είναι γνώρισμα της μοντέρνας τέχνης.

IV. Κατά τους εμπειριστές φιλοσόφους η γνώση μας για τον κόσμο:

- α. προέρχεται κυρίως από τον ορθό λόγο.
- β. είναι απολύτως ανέφικτη.
- γ. προέρχεται κυρίως από τις αισθήσεις.
- δ. συμβάλλει στην αταραξία της ψυχής.

Απάντηση: γ. προέρχεται κυρίως από τις αισθήσεις.

V. Η κατηγορική προσταγή του Καντ:

- α. επιβάλλει το υποκείμενο της πράξης να θέλει ο γνώμονας της πράξης του να ισχύει ως καθολικός νόμος
- β. είναι ο σκοπός των πράξεών μας κατά τον ωφελιμισμό
- γ. μας επιτρέπει, αν την ακολουθήσουμε, να πετύχουμε το σωστό μέτρο στη ζωή μας
- δ. θεωρεί τα θετικά ανθρώπινα συναισθήματα υπεράνω του ορθού λόγου

Απάντηση: α. επιβάλλει το υποκείμενο της πράξης να θέλει ο γνώμονας της πράξης του να ισχύει ως καθολικός νόμος

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: λειτουργισμός, ουτοπία πλατωνική, γενική βούληση.

(μονάδες 10)

Λειτουργισμός: Προτείνει ένα μοντέλο της συνείδησης που την παρομοιάζει με το λογισμικό (software) ενός υπολογιστή, ενώ το σώμα παρομοιάζεται με το υλικό από το οποίο είναι φτιαγμένος ο υπολογιστής (hardware). Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο, εκείνο που ονομάζουμε ψυχή, πνεύμα ή νου δεν είναι τίποτα περισσότερο από το σύνολο των λειτουργιών επεξεργασίας “εισερχόμενων δεδομένων” (εισροών: input) -δηλαδή των αισθητηριακών ερεθισμάτων- και “παραγωγής αντιδράσεων” (εκροών: output) του οργανισμού - δηλαδή των συμπεριφορικών εκδηλώσεων και πράξεων. Ακριβέστερα μάλιστα, αναφερόμαστε στο σύνολο των ικανοτήτων για την επιτέλεση τέτοιων λειτουργιών γι’ αυτόν τον λόγο και η συγκεκριμένη θεωρία για την υφή του πνευματικού στοιχείου ονομάζεται λειτουργισμός. Σύμφωνα με τον λειτουργισμό, συνείδηση μπορούν να “παραγάγουν- ” όχι μόνο τα ανθρώπινα κύτταρα και η οργανική ύλη, αλλά και τα ηλεκτρονικά κυκλώματα ενός ρομπότ.

ουτοπία πλατωνική: Ο Πλάτωνας στο έργο του «πολιτεία» περιγράφει με λεπτομέρειες ένα μεγαλειώδες όραμα αρμονικής και δίκαιης συνύπαρξης των πολιτών μέσα σε μία κοινωνία όπου «οι φιλόσοφοι κυβερνούν» ή «οι κυβερνήτες φιλοσοφούν».

γενική βούληση: Κατά τους νεότερους χρόνους θεωρητικοί του κοινωνικού συμβολαίου, όπως ο Ζαν Ζακ Ρουσό, οδηγούνται στο συμπέρασμα πως σε τελευταία ανάλυση κυρίαρχη είναι η γενική βούληση, που εκφράζεται μέσα από τη συμφωνία για τη μορφή διακυβέρνησης. Ανεξάρτητα από το αν η επιβολή αυτής της γενικής βούλησης -που κατά τον Ρουσό υπερβαίνει τις ατομικές βουλήσεις των μελών της κοινωνίας- διασφαλίζει πάντοτε όλα τα δικαιώματα των πολιτών, όπως τα αντιλαμβανόμαστε σήμερα, η αναφορά στη συναίνεση της πλειονότητας των πολιτών υποδεικνύει την προοδευτική επικράτηση και δικαιολόγηση δημοκρατικών αντιλήψεων.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Να παρουσιάσετε σύντομα τη θεωρία της διπλής όψης που διατύπωσε ο Σπινόζα.

(μονάδες 12)

Η θεωρία της διπλής όψης του Σπινόζα δέχεται μόνο ένα είδος φυσικών οντοτήτων, των οποίων όμως η ουσία έχει δύο διαφορετικά, αναπόσπαστα συνδεδεμένα είδη ιδιοτήτων, τις πνευματικές και τις υλικές. Κανένα από αυτά τα δύο είδη ιδιοτήτων δεν έχει οντολογική προτεραιότητα, αλλά αποτελούν τις δύο όψεις ενός ενιαίου πράγματος, του οποίου η μία όψη αντιστοιχεί απόλυτα στην άλλη και δεν μπορεί να υπάρξει από μόνη της. Εκείνο πάντως που έχει σημασία είναι ότι η νοητική διάσταση του ανθρώπου δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς τη σωματική.

2β. Ποιες βασικές αλλαγές έφερε στην καλλιτεχνική δημιουργία η «μοντέρνα τέχνη»;

(μονάδες 13)

Οι αλλαγές που έφερε η μοντέρνα τέχνη στην καλλιτεχνική δημιουργία ήταν η αμφισβήτηση της υποχρέωσης του καλλιτέχνη να επιδιώκει κάποια πιστή απεικόνιση των μορφών στη ζωγραφική και στη γλυπτική, επίσης δεν ήταν υποχρεωμένος να σέβεται τις παλαιότερες αρχές που εξασφάλιζαν την έκφραση των νοημάτων στη λογοτεχνία -όπως η τήρηση των κανόνων της προσωδίας, της ομοιοκαταληξίας και της λογικής αλληλουχίας στην ποίηση, η ενότητα και η συνέχεια της αφήγησης στην πεζογραφία, η συνοχή της πλοκής στο θέατρο ή δεν ήταν αναγκαίο να τηρεί με ευλάβεια την παραδοσιακή αρμονία των συνθέσεων στη μουσική. Η μοντέρνα τέχνη επέλεγε ως θέμα της τον ίδιο της τον εαυτό, στα έργα επικρατούσαν στοιχεία αυτοαναφορικότητας.

Επιμέλεια: Μαρία Φυλακτού